

Állásfoglalás a Kormány 6494. számú, „a magzati élet védelméről” szóló törvényjavaslatáról

A Szabad Döntés Jogáért Kampánycsoport azzal a meggyőződéssel lép a nyilvánosság elé, hogy egy nyitott és demokratikusan gondolkodó társadalomban nem kerülhet sor az egyes ember személyiségi jogait korlátozó törvények elfogadására.

Várhatóan igen éles vita alakul ki a terhességmegszakítással kapcsolatos törvény vitája során, mind a Parlament padsoraiban, mind a közélet más fórumain. A kampánycsoport szemben áll az erő és ideológia alapján való politizálással. Mi racionális érvek alapján szeretnénk végiggondolni Önökkel a törvényjavaslat problematikus pontjait.

Mindenekelőtt tisztázni szeretnénk, hogy nem vagyunk „abortuszpártiak”. A művi terhességmegszakítás nem lehet mindennapos születésszabályozó eszköz, nem helyettesítheti a fogamzásgátlást. Végül esetben azonban, rendelkezésre kell állnia. Ezért a döntési jog szabadsága mellett foglalunk állást.

Szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy az abortusz a törvényektől függetlenül, minden társadalomban létező jelenség. A törvény szigorával a világon sehol nem lehet az abortuszok számát hosszú távon leszorítani. Ilyen esetekben csak a legális beavatkozások száma csökken, a súlyos egészségügyi következményekkel járó illegális abortuszok javára.

Ennek figyelembevételével kell tehát, az egyén felelősségtudatára építve, döntési képességét tiszteletben tartva szabályozni ezt a kérdést.

A csoport állásfoglalásával a parlamenti képviselőkhez és a nők személyiségi jogait elismerő állampolgárokhoz – nőkhöz és férfiakhoz – fordul, akik létfontosságúnak tartják, hogy a társadalom a jövőben is félelem nélkül élhessen, és egy egészséges, szabad nemzedék nőhessen fel.

A kormány által előterjesztett javaslat két változata közül az „A” változat, semmibe véve a nők jogait és a család döntési szabadságát, gyakorlatilag betiltaná az abortuszt. Egy ilyen törvény elfogadásának következményeire most nem szeretnénk kitérni.

A továbbiakban csak az ún. liberális, „B” változattal foglalkozunk, amely azonban szintén több ponton alapvetően támadható.

A. A törvénnyel szemben koncepcionális kifogásként hozható fel, hogy:

1. Szemléletmódját – címében is tükröződően – a magzati élet védelme határozza meg, figyelmen kívül hagyva a nők önrendelkezési jogát, valamint az ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozatában (1968) is rögzített családtervezési szabadságot. Ennek lényege, hogy a családok maguk határozzák meg, hogy mikor és hány gyermeket vállalnak. Ezt a nyilatkozatot a magyar állam is aláírta.

2. A törvény nem szakít azzal a koncepcióval, hogy az abortusz engedélyezése kivételes – a terhességmegszakítás tehát alapvetően büntetendő cselekedet. Ezáltal a terhes nőt, ha ilyen eszökhöz folyamodik, bűnösnek tartják.

3. A törvény egyik központi eleme a műtét előtti kötelező tanácsadás. A kötelező jelleg pszichológiai nyomást jelent a műtét előtt álló nőre. A paternalista, a nőt kényszerítő szemléletmód helyett az államot kell kötelezni arra, hogy támogassa a nőt (és a családot) a nemkívánt terhesség megelőzésében, illetve a fogamzásgátló eszközök teljes skálájának hozzáférhetővé tételével.

4. A Családvédelmi Szolgálat felállítása felesleges útvessztő lenne a nők számára. Ha a nők – önkéntesen – pszichológiai/szakmai konzultációt igényelnek, akkor valóban szükséges számukra megfelelő intézményeket biztosítani. Egyéb esetekben azonban (pl. fogamzásgátlás, a beavatkozás menete) csakis az orvos vagy a kórház helyben adott felvilágosítása fogadható el. Ennek biztosítása már az orvos tájékoztatási kötelezettségéből is fakad.

B. A törvény egyes rendelkezései gyakorlati jelentőségű problémákat is felvetnek:

1. Egyik legkritikusabb pontnak tartjuk, hogy korlátozottan cselekvőképes személyeknél, tehát a 18 éven aluliak esetében szülői beleegyezés szükséges az abortusz elvégzéséhez. Ez egy olyan ideális társadalmat feltételez, ahol minden fiatal megosztja problémáit szüleivel. Ezzel szemben a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a fiatal lányok sok esetben félnek bevallani terhességüket. Törvényekkel nem lehet meghatározni a szülő-gyermek viszonyt.

Ha a törvény alkalmatlannak tartja a kiskorúakat arra, hogy maguk dönthessenek a terhességük megtartásáról, miért feltételezi, hogy ugyanazok a kamaszok elég érettek és felelősek egy gyermek felneveléséhez?

2. Problémás a bűncselekmény eredményeként létrejött terhesség megszakításának jogi szabályozása is.

A törvénynek egyértelműen ki kell mondania, hogy milyen igazolást kíván a kérelmezőtől. Reálisan ugyanis csak a feljelentés megtételéről szóló igazoló okirat követelhető meg. Minden további bizonyítás hónapokat, sőt éveket vesz igénybe. Ezzel együtt kívánatos, a lelki traumára is tekintettel, hosszabb időtartamot biztosítani a terhességmegszakítás lehetőségére.

3. Megengedhetetlennek tartjuk, hogy azt a nőt, akinek kérelmét vég-

legesen elutasították, veszélyeztetett terhesség címén gondozásba vegyék, kivéve, ha erre egészségi okok adnak alapot.

Vajon nem arra szolgál-e ez az intézkedés, hogy ellenőrzés alatt tartsa a visszautasított nőt?

4. Végül rá kell mutatnunk, hogy ha a fenti szellemben módosítanák a törvénytervezetet, még akkor is maradna egy olyan rendelkezés, amely érdemben korlátozhatja a Parlament döntési jogkörét. A törvényjavaslat ugyanis a népjóléti miniszter diszkrecionális jogkörébe utalja az egészségi okon kívüli terhességmegszakítások költségviselésének meghatározását. Ehelyett a törvényben kell garantálni, hogy a műtét költségeit más orvosi ellátáshoz hasonlóan, a társadalombiztosítási alapból fedezzék. Ilyen garancia esetén nem kellene attól tartani, hogy a későbbiekben a megfizethetetlenül magas ár gyakorlati korlátját jelentheti egy máskülönben liberális szabályozásnak.

A fentiekben csak a törvényjavaslat legkritikusabb pontjaira mutattunk rá. A sor még számos kisebb ellentmondással, hiányossággal lenne folytatható.

Ez a törvényjavaslat nyilvánvalóan nem biztosítja a biztonságos, bürokratikus akadályoktól mentes és mindenki számára anyagilag is elérhető terhességmegszakítás lehetőségét.

Pedig éppen az ilyen gyakorlat bizonyítaná, hogy örömmel és szeretettel várt gyermekek jöhessenek világra.

1992. október 9.

A Szabad Döntés Jogáért Kampánycsoport